

76 SIR BELCHERS EXPEDITION TILL ARKTISKA ARKIPELAGEN

Litteraturblad n:o 11, november 1856

(Sammandrag ur »Mittheilungen d. geogr. Anstalt».)

Ehuru de senare expeditionerna till Norra Ishafvets arkipelag allas misslyckande i afseende å hufvudändamålet, Franklin's och hans följeslagares uppsökande, förlorat i intresse, återstår dock för dem det deltagande, hvarmed man följer alla vågsama företag, isynnerhet sådana som hafva ett mål öfver den egna nyttan. Vi hoppas derföre, att bladets läsare icke ogera se oss uppfylla det gifna löftet, att efter hand meddela upplysningar om dessa expeditioners fortgång och resultat. 10

Läsaren erinrar sig ur meddelandena i Januari-häftet, att den största expedition, som för ändamålet blifvit från England utsänd, i April 1852 afgick under Sir Edvard Belchers kommando. Den hann redan den 11 Augusti *Beechey* ön, så ryktbar genom de der upptäckta spåren efter Franklins första vinterläger. Här stationerades ett af fartygen, North Star under kapten Pullen. Sir Belcher på Assistance och löjtnant Osborn på ångfartyget Pioneer begåfvo sig härifrån åt norr uppför *Wellingtonkanalen*, kapten Kellett på *Resolute* och löjtnant Maclintoch på ångfartyget *Intrepide* fortsatte resan vesterut, genom *Barrowkanalen* (och det oegentligen s. k. *Melville sund*) till ön *Melville*. 20

Vi följa först Sir Belcher. Landet österom *Wellingtonkanalen* är *North Devon*, vesterom densamma *Cornwallis*-ön. Här hade hvalfiskfångarkaptenen Penny med slädar framträngt ända till en udde på östra sidan, Cap Belcher. Det land, hvilket denna udde tillhör, och hvilket enligt numera vunnen insigt genom ett smalt sund skiljes från *North Devon*, hade af den Amerikanska Grinnelexpeditionen fått namn af *Grinneland*¹. Norrom Cap Becher fortgår vattenleden i nordvest under namn af Penny-kanalen. Förhållandena gynnade Sir Belcher, så att han med sina båda fartyg kunde genomtränga *Wellington-* och *Penny-kanalerna* och taga vinterstation (1852–53) på nordvestra kusten af detta *Grinneland* vid 77° latitud. Härifrån gjordes undersökningsresor på båt, åt norr till ett nytt land *North Cornwall* (77° 30') och åt öster till norra mynningen af *Jones sund*, der några små öar upptäcktes, och med slädar norrom *Cornwallis*-ön ända till ön *Melville* och kapten Kellett's vinterhamn på dennas södra sida. 30

Äfven kapten Kellett hade med sina fartyg hastigt och lyckligt framkommit till denna station den 9 Sept. 1852, hvilket år i dessa farvatten var synnerligen gynnsamt. Stationen var densamma, som redan Parry hunnit år 1819, och till hvilken äfven en slädeexpedition under löjtnant M'Clintock från *Austin's* eskader kom på våren 1851. 40

Härifrån afsände nu kapten Kellett två slädeexpeditioner den ena norrom den andra söderom öns vestliga del – emedan dess östra strand redan blifvit utforskad af den ofvan omtalda expeditionen från Sir Belchers station. På denna östra sida skiljes ön *Melville* från *Cornwallis*-ön af *Byam-Martins* kanal. På vestra sidan anträffades nu äfven en

¹ Denna expeditions fartyg fördes af drifisen i sigte af detta land och åter tillbaka genom *Lancastersundet* ut i *Baffins Bay*. Landet bör ej förväxlas med det af D:r Kane upptäckta *Grinneland*. Som läsaren känner, möter nordostom *North Devon* det ständigt isbelagda *Jones sund* och nordostom detta, vesterom *Smith-sundet*, landet *North Lincoln*, hvars nordligaste fortsättning af D:r Kane benämndes *Grinneland*. 50

kanal, som benämndes i dess nordligare del Fitzwilliam kanal och, emedan den sydligare delar sig kring en mindre ö Eglinton, i östra grenen Kellett – i den vestra Croziers sund. Vesterom denna kanal upptäckte man nemligen ett nytt land *Prince Patrick Ön*. Vesterom den vidtager öppna hafvet.

Nu ligger sydvest om Melville-ön det s. k. Bank's land, hvilket Mac Clure kringseglade, och på hvars norra kust hans fartyg 1851 infrös. Vi hafva anført hans berättelse, att norrom denna passage, Banks-sundet, den slutligen upptäckta och af honom befarna Nordvestpassagen, skulle finnas blott den eviga isen. Detta har nu befunnits origtigt så till vida, att nämnda land Prins Patrick, ännu sträcker sin sydvestligaste spets åtta longitudsgrader vesterom ön Melville's vestra kust.

Genom de återopade expeditionerna är sålunda hela den stora grupp af öar undersökt, som benämnes Parry-öarne. Till dessa räknas icke North Devon, norrom Lankastersund. De största af dem äro de nämnda vesterut från North Devon: Wellingtonkanalen, *Cornwallis*, Byam-Martins kanal, *Mellville*, Fitzwilliam kanal, *Prince Patrick*. Med sina omgifvande små öar ligga de alla mellan 74° 30' och 77° 30' nordlig latitud samt 94° och 124' vestlig longitud från Greenwich. Norrom denna skärgård är der öppna Polarhafvet. Likaså synes vesterom densamma endast hafvet.

Längre åt öster utgöres Polarhafvets södra gräns af det här förut omnämnda *Grinnelland*, österom hvilket Jones-sundet skiljer detta och North Devon från North-Lincoln, som ligger öster- och nordostom samma sund. North-Lincoln är det land, hvars östra sida D:r Kane följde på sina expeditioner från Smith-sundet (Se Litteraturbl. för Oktober), och hvars nordligaste del han äfven kallade Grinnelland, sträckande sig 5 grader nordligare än någon af Parry-öarne. Åt öster skiljes detta land genom en hafsvik från nordliga delen af Grönland eller Wellingtonland. Man känner således numera allt det land, som begränsar Norra Ishafvet mellan infarten från Atlantiska oceanen förbi Spetsbergen, österom Grönland, och infarten från Stilla hafvet genom Behringssund. Oundersökta äro här endast nordliga kusten af Grönland (Wellington L.), den vestra af North-Lincoln och den östra af North Devon.

Att detta Polarhaf är öppet, synes äfven af anförda undersökningar från Belcher's expedition. Medelvärmen och vegetation tilltog ju mera man närmade sig öarnes nordliga kust. Isen bröt här tidigt upp¹, hvalrossar och andra hafsdjur funnos ymnigare, sjöfogel samlades i skaror. Läsaren erinrar sig, att D:r Kane midti vintern såg öppna hafvet; men han befann sig då fem grader nordligare vid 82° 30' och äfven tjugu vestligare, d. ä. närmare Atlantiska hafvet österom Grönland.

På Parry-Öarne anträffades ett temligen rikt förråd af vildt, bisamdjur (moschusoxar), renar, harar, snöripor m. m. – bland rofdjur isbjörnar och vargar. På Grinnelland funnos Eskimoer, men Parry-öarne äro obebodda.

D:r Petermann, den här återopade tidskriftens utgifvare, som länge studerat alla hithörande uppgifter, yttrar om Polarhafvet följande slutsats:

»Man kan numera intet ögonblick betvifla det faktum, att norrom det nordligaste hittills upptäckta land finnes ett Polarhaf, som aldrig

¹ Redan i Maj visade sig flödvatten och hål i isen. Ännu i November och December var den icke farbar.

helt och hållet tillfryser».

»D:r Kane's upptäckt bekräftar fullkomligen det förhållanden, att temperaturen, djur- och vext-antalet, det öppna vattnet m. m. icke aflaga i ett likformigt förhållande, ju mera man närmar sig nordpolen, utan att allt detta mindre beror af latitudsgraden, än af landets och vattnets konfiguration, utsträcking och fördelning och af hafsströmmarne. Ett någorlunda öppet haf, som dessutom genomskäres af den starka Polarströmmen, hvilken från Sibiriens kuster går öfver sjelfva poltrakten och utlöper i Atlantiska hafvet mellan Grönland och Spetsbergen, måste äfven vid nordpolen vara mera isfritt och förete ett varmare klimat samt en rikare Fauna och Flora, än den af smala, isbetäckta sund genomskurna, tjuugu grader från polen aflägsna skärgård, inom hvilken de till Franklin's uppsökande afsända expeditonerna rört sig».

10

»Kane's expedition har åter och vida säkrare än alla föregående bevisat, att det gifves blott en enda bred verldhafs-genomfart, en enda segelbar vattenväg till polarhafvet, nemligen den mellan Grönland och Spetsbegen eller hellre mellan den senare ön och Novaja Semlja. D:r Kane hann väl 82° 30' polhöjd, men under hvilka faror och med hvilka förluster! — Med sitt fartyg kom han blott till 78° 45' latitud. Huru jemförelsevis lätt kan man icke komma till samma latitud i den stora, egentliga polarbassinen? Hvalfiskfångarne hafva ofta hunnit den¹, äfven utan ångfartyg. Och detta är helt naturligt. Ty i hafvet vid Spetsbergen blir polarisen synlig först vid samma latitud, vid hvilken, i norra ändan af Baffinsviken D:r Kane's fartyg hindrades från allt vidare framträngande».

20

Vi hafva ännu att tillägga, att Sir Belcher, efter att hafva lemnat fyra af expeditionens fartyg i isen, i September 1854 återvände till England, der han blef stäld för krigsrätt. Resolute och Intrepid öfvergåfvos i sjön mellan Melville-station och Barrowkanalen, söderom Byam Martins kanal, Assistance och Pioneer i Wellingtonkanalen vid kusten af North Devon, och hemfärden skedde på den vid ön Beechey stationerade North Star. Det förunderliga har händt, att Resolute, öfvergifven d. 15 Maj 1854 vid 74° 40' latitud 101° 15' vestlig longitud, på egen hand begifvit sig på väg hemåt och den 17 September 1855 anträffas aldeles oskadad, i Davis sund, vid 64° 30' latitud och 62° longitud, samt blifvit såsom god pris bergad af en Amerikans hvalfiskfångare kapten Budington.

30

40

Kapten Mac Clure, som 1851 om hösten infrös vid kusten af Banksland (Baring ön) med sitt fartyg, Investigator, och som 1853 om våren kom i kommunikation med kapten Kellett på Melville, öfvergaf snart derpå detsamma, emedan icke heller nu isen bröt upp. Om hans hemresa, som troligen skedde öfver Melville och Beechey, känna vi icke det närmare.

Den af D:r Rae föranledda expeditionen för besökande af det ställe, der enligt Eskimoernas berättelser till Rae resten af Franklins folk funnit sin död, begaf sig den 22 Juni 1855 från Slaf-sjön långsamt Mackenzie-floden till Ishafvets kust, samt vidare till mynningen af Stora Fiskfloden (Se Februarihäftet). Den bestod af tre båtar med 2 officerare och 18 mans besättning och var utrustad af Hudsonsbay

50

¹ Kapten Parry kom 1827 på anförd väg i båtar till 82° 40' 23"; en Norrsk Grönlandsfarare 1853 med sitt fartyg till 82° 30' — o. s. v.

Compagniet. Den påfann nära sagde flods mynning en båt och hvarjehanda effekter, som tillhört Franklinska expeditionen, men inga lemningar af menniskor, icke heller några skriftliga underrättelser. Ingen af sällskapet förstod Eskimoernas språk, och de kunde derföre blott ofullständigt meddela sig med dem af detta »lögnaktiga» folk de påträffade. Om Franklins fartyg erforo de intet. Närmare redogörelse för denna expedition och det ringa resultatet af densamma hafva vi icke påfunnit.

10 Detta är slutet af dessa ett helt decennium fortsatta forskningsresor, hvilka började med Franklins expedition. Antingen man ser på de pekuniära uppoffringar, de fordrat, eller på det mod och den outtröttliga ihärdighet, befäl och manskap på dessa färder ådagalagt, eller på den omsorg, hvarmed regeringen sört för dessa så utmärkta mäns bibehållande och framgången af deras företag, eller på mängden af uppfinningar och graden af konstfärdighet, hvilka för sådant ändamål stått den till buds, måste man erkänna, att det gifves blott ett folk på jorden, som eger vilja, insigt och förmåga till dylika företag. England har visserligen resor till sjös att ställa i bredd dermed, och äfven andra
20 nationer hafva häri täflat med detsamma. Men föga har någonsin något sådant företag haft ett så oegennyttigt mål, nemligen endast vetenskapens förkofran och fullgörandet af en mensklig pligt. Med en sorgsen känsla ser man dessa utomordentliga ansträngningar i senare hänseendet hafva misslyckats, och det ger blott en svag tröst, att dock vetenskapen af dem skördat sina fördelar.

J. V. S.

77 TIDNINGARNE 1857.

30 *Litteraturblad n:o 11, november 1856*

Med skyldigt erkännande af flera Tidningsredaktioners godhet, att i sina tidningar anmäla Litteraturbladets fortfarande, förteckna vi här nedan de i landet 1857 utkommande tidningar.

Oulun Wiikko Sanomat har varit ett för allmogens upplysning nitälskande blad, af det oskyldigaste innehåll. Det redigerades en tid af E. Lönnrot, och Hr pastor Bäckvall har berömligen trädt i hans fotspår. Med skäl må man derföre beklaga bladets brädöd, enligt Red:s tillkännagifvande förorsakad deraf, att Red. icke inom omfånget för
40 bladets privilegium ser sig i stånd att underhålla detsamma.

Herr *F. Polén* lemnar *Suometar's* redaktion, hvilken han under sex år förestått. Herr *P.* eger icke, hvad man kan kalla en flytande penna, men han har upparbetat sin framställning till en gedigenhet och klarhet, som skola gifva honom ett utmärkt rum bland Finska publicister. Det manliga mod och allvar, hvarmed han genomgått mången svår pröfning, gör honom förtjent af sina landsmäns högsta erkännande. Med rättvis sjelfkänsla må han nämna, att han lemnar det blad, som han mottog med 93 prenumeranter, spridt i 4 600 exemplar.

50 En tidnings redigerande här i landet är verkligen ingen plats att afundas. Äfven såsom egendom betraktadt är ett tidningsprivilegium så prekärt, att det när som helst kan förloras. En behållen inkomst på en tidning af t. ex. 1 200 Rub. S:r representerar å 6 proc. ett kapital af 20 000 Rubel. Mödosamt förtjenad, skulle en sådan inkomst vara tillräcklig för en persons lefnadsbehof. Men den ger ingen säkerhet för morgondagen. Det bör derföre icke förundra, om äfven med den mest